Obsluhoval jsem anglického krále

Bohumil Hrabal

Kontext

- česká literatura
- 2. polovina 20. století

Oficiálně vydávané do 1968

- komunistům nevadily / byly prokomunistické
- Jan Drda Němá barikáda
- Václav Řezáč Černé světlo
- Julius Fučík Reportáže psané na oprátce
- Jan Otčenášek Občan Brych
 - naboural shecmatickou vlnu

Oficiálně vydávané po 1968

- Ladislav Fuks Spalovač mrtvol, Pan Theodor Mundstock
- Ota Pavel Smrt krásných srnců
- Bohumil Hrabal Obsluhoval jsem anglického krále, Ostře sledované vlaky
- Václav Kaplický Kladivo na čarodějnice
- Vladimír Körner Adelheid, Údolí včel
- Vladimír Páral Katapult, Milenci a vrazi
- Jarmila Loukotková Navzdory básník zpívá

Samizdat a exil

- samizdat z nebo
- Milan Kundera Nesnesitelná lehkost bytí, Žert, Směšné lásky
- Josef Škvorecký Zbabělci, Tankový prapor, Prima sezóna (postava Dannyho Smiřického)
- Ladislav Mňačko Jak chutná noc
- Ludvík Vaculík Dva tisíce slov
- Artur G. London Doznání (proces se Slánským)
- Pavel Tigrid Svědectví

Autor

- Nymburk, otec řiditel pivovar
- všechny možný zaměstnání
- pábitelé
- smrt náhoda / sebevražda
- většina děl nemá souvislý děj
- perlička na dně v kařdém je kus dobra
- chrlení
- erotika, černý humor
- žil v Nymburku, jeho otec ředitelem pivovaru, vystudoval právnickou fakultu UK
- vystřídal pestrou mozaiku zaměstnání výpravčí, dělník v kladenských ocelárnách, balič starého papíru => inspirace pro psaní, velká autobiografičnost
- zemřel nešťastnou náhodou/sebevražda?
- osobité vidění světa (posedlost životem) poetika (s láskou, porozuměním, pochopení, ve všedním životě krása)
- většina děl je bezsyžetová (=nemají souvislý děj) kromě 2
- texty jsou plynulým tokem jednotlivých, zdánlivě nesouvisejících příběhů metoda koláže nebo automatického záznamu (vliv surrealismu a dadaismu)
- kontrasty (krása a ošklivost)
- zájem o lidi z periferie
- erotika, černý humor a groteskní scény
- výborný postřeh, vztah k zemi bez patetičnosti
- hovorový, trefný a někdy drsný jazyk, vyhýbá se přesnější a podrobnější psychologické próze
- mnohé knihy vyšly nejprve v exilu a až poté u nás
- musel se rozhodnout zda knihu vydat nebo lpět na původním textu a knihu nevydat vůbec
- další díla:
- Perlička na dně soubor povídek
- Pábitelé

- Taneční hodiny pro starší a pokročilé celý text je jedna dlouhá věta, ovlivněn moderní prózou vrcholné období – 70. léta:
- tzv. nymburská trilogie = Městečko u vody = Městečko, kde se zastavil čas:
- Postřižiny, Krasosmutnění, Harlekýnovy milióny
- spojující postavou je strýc Pepin, který přijel na 14 dní a zůstal několik let
- vypravěčkou je Hrabalova maminka paní sládková
- Obsluhoval jsem anglického krále hlavní hrdina Jan Dítě je malého vzrůstu, vnucuje se do vyšších vrstev
- Slavnosti sněženek soubor povídek o obyvatelích chatové oblasti Kersko
- Příliš hlučná samota monolog baliče sběrového papíru Haňti, vzděláván proti své vůli
- téměř všechna díla zfilmoval Menzel (za Vlaky Oscar nejlepší cizojazyčný film) knihy přeloženy do 28 jazyků
- přijetí: někteří milovali, ale mnozí konzervativci vyčítali knize vulgaritu, obscénnost a sexuální motivy

Kniha

Obecně

Děj

Vypravěčem je Jan Dítě, který má komplexy ze své výšky, ale snaží se za každou cenu stát úspěšným. Začíná pracovat na dráze jako prodavač párku, později se stane pikolíkem v hotelu Zlatá Praha. Pak se dostane do hotelu Paříž, kde obdivuje svého nadřízeného vrchního Skřivánka. Sázejí se spolu, jaký host si dá, jaké jídlo. Skřivánek vždy vyhraje. Dítě se mi ho zeptá, jak to všechno ví a Skřivánek mu odpoví: "Obsluhoval jsem anglického krále." Janovi se poštěstí, že obsluhuje habešského císaře a dostane za to řád habešského císaře. Dostane ho však náhodou, protože císař je malý a dosáhne jen na Dítě. Jan je z hotelu propuštěn, protože se zamiluje do Němky Lízy. Během války jsou s Lízou velkými příznivci nacistické strany. Vezmou se a mají spolu syna, který je lehce postižený. Jediné, co ho baví je mlácení kladivem. Líza má sbírku známek, které jsou velmi cenné. Líza umírá během náletů na konci války. Jan si bere její známky, prodává je a kupuje si za ně hotel. Jeho hotel je nejlepší hotel v Čechách a také nejvíce zajímavý. Janovi je ale zabaven a on je poslán do vězení pro milionáře. On se tam ale chtěl dostat, přímo po tom toužil, konečně byl mezi milionáři.

Po propuštění z vězení je zaměstnán na Šumavě jako opravář cest, on zde však konečně nachází svůj klid a dožívá zde.

Ukázka

• začátek

Sklenice grenadýny Dávejte pozor, co vám teďka řeknu.

Když jsem přišel do hotelu Praha, tak mne vzal šéf za levý ucho a zatahal mě za něj a povídá: "Jseš tady pikolík, tak si pamatuj! Nic jsi neviděl, nic jsi neslyšel! Opakuj to!" A tak jsem řekl, že v podniku jsem nic neviděl a nic neslyšel. A šéf mě zatahal za pravý ucho a řekl: "A pamatuj si ale taky, že všechno musíš vidět a všechno slyšet! Opakuj to!" A tak jsem udiven opakoval, že všechno budu vidět a všecko slyšet. A tak jsem začal. Každý ráno v šest hodin jsme byli na place, taková defilírka, pan hoteliér přišel, po jedné straně koberce stál vrchní a číšníci a na konci já, tak maličký jako pikolík, a na druhé straně stáli kuchaři a pokojské a ficky a kredencká, a pan hoteliér šel kolem nás a díval se, jestli máme čistý náprsenky a frakový límce i frak bez poskvrny, a jestli nechybějí knoflíky, a jestli jsou vyčištěný boty, a naklonil se, aby čichem zjistil, jestli jsme si myli nohy, pak řekl: "Dobrý den, pánové, dobrý den, dámy..." A už jsme s nikým nesměli mluvit a číšníci mě učili, jak se balí do ubrousku nůž a vidlička a já jsem čistil popelníky a každej den jsem musel vyčistit plechový košíček na horký párky, protože já jsem roznášel na nádraží horký párky, naučil mne to ten pikolík, kterej už pikolíkem přestal být, už začal pracovat na place, ach, ten se něco naprosil, aby mohl roznášet dál párkyl Až mi to bylo divný, ale pak jsem to pochopil. Nic jsem nechtěl dělat než roznášet podle vlaku horký párky, to kolikrát denně jsem dal páreček za korunu osmdesát s rohlíkem, ale cestující měl jen dvacet korun, někdy padesátikorunu, a já jsem vždycky neměl drobný, i když jsem je měl, a tak jsem prodával dál, až pak už cestující vyskočil do vlaku a dral se k okýnku a natahoval ruku a já jsem nejdřív položil horký párky, a pak jsem řechtal v kapse drobnými, ale cestující křičel, že drobný ať si nechám, hlavně ať vrátím bankovky, a já jsem ty bankovky pomalu hledal v kapse, a výpravčí už pískal, a tak jsem pomalu vytahoval ty bankovky, a vlak se už rozjížděl a já jsem běžel podle vlaku, a když se vlak rozjel, tak jsem zvedl ruku a už už se ty bankovky dotýkaly prstů natahujícího se cestujícího, skoro se některý vyklonili tak, že je někdo musel v kupé držet za nohy, jeden dokonce zavadil nohou o gránik, jinej o stožár, ale pak se už prsty rychle vzdalovaly a já jsem udýchanej stál s nataženou rukou a to bylo moje, málokterej cestující se vrátil pro ty prachy, a tak jsem začínal mít svoje peníze, za měsíc to už bylo pár stovek, nakonec jsem měl i tisícikorunu, ale ráno od šesti a večer před spaním šéf chodil kontrolovat, jestli jsem si umyl nohy, a už ve dvanáct jsem musel být v posteli, a tak jsem začínal neslyšet, avšak slyšet všechno, a začínal jsem nevidět a vídět všechno kolem sebe, víděl jsem ten pořádek a řád, jak šéf měl radost, když jsme byli spolu naoko znepřátelený, kdepak, aby pokladní šla do biografu s číšníkem, to byla v tu ráno výpověď, a taky jsem poznal hosty v kuchyni, ten stůl štamgastů, každej den jsem musel čistit sklenice štamgastů, každej měl svoje číslo a svoji značku, sklenici s jelenem, a sklenice s fialkami a sklenice s městečkem, a sklenice hranaté a sklenice bachraté a kameninový džbánek se značkou HB až z Mnichova, a tak každý večer přicházela ta vyvolená společnost, pan notář a přednosta stanice a soudu, a zvěrolékař a vedoucí hudební školy, a továrník Jína, a všem jsem pomáhal do kabátu a z kabátu, a když jsem přinesl pivo, musela každá sklenice jít k rukám toho, komu patřila, a já jsem se divil, jak bohatý lidi se dovedou celý večír bavit třeba o tom, že za městem je lávka a tam u tý lávky před třiceti lety byl topol, teď to začalo: jeden říkal, že tam nebyla lávka, že tam byl pouze ten topol, a druhý, že tam nebyl topol, a že byla ne lávka, ale jen prkno se zábradlím . . . a tak vydrželi upíjet pívo a bavit se na tohle téma a křičet a nadávat si, jakoby ale všechno naoko, protože už už proti sobě přes stůl křičeli, že tam byla lávka a ne topol, a z druhé strany že tam byl topol a ne lávka, ale pak si zase sedli a bylo všecko v pořádku, to křičeli jen proto, aby jim líp chutnalo pivo, jindy zase se přeli o to, jaké pivo je v Čechách nejlepší, a jeden že protivínský, a druhý že vodňanský, a třetí že plzeňský, a čtvrtý že nymburský, a krušovický, a tak zase na sebe křičeli, ale všichni se měli rádi a křičeli jen proto, aby se něco dělo, aby nějak zabili ten večerní (začátek románu) čas . .

Figure 1: ukázka